

'İstanbul'da bir denizcilik müzesi kurulsun'

MUSA İĞREK İSTANBUL
18/07/2009

Türkiye'de denizcilik tarihi üzerine çalışan Prof. İdris Bostan, deniz imparatorluğu olan Osmanlı'nın bu konu-daki zenginliğini ve gelişmişliğini anlatan bir deniz müzemizin olmadığından yakınıyor. Bostan, UNESCO'nun ilan ettiği 2009 Kâtip Çelebi yılında da henüz elle tutulur bir çalışma olmadığını söylüyor.

Osmanlı bir kara imparatorluğu olmanın yanında muazzam bir deniz gücüne sahipti. 'Bahr-i Frenk ve Mağrib ve Hind'de gemiler yürüten sultanlar, 'sultân-ı berreyñ ü bahreyñ' olarak anılırdı. Osmanlı'nın denizciliğe verdiği önem henüz yeterince kavranabilmiş değil. Bugün öyle bir hazinenin üzerindeyiz ki bu gözle görülür hakikati söylemek keramet olmasa gerek. Osmanlı denizciliğine dair 'Batı' menşeli asları olmayan sözleri bir yana bırakırsak denizi velinimet olarak görmüş bir milletiz. Hal böyleyken bu köşeye büzülmüş hakikatin peşine düşen bir elin parmağını geçmeyecek kadar araştırmacı var.

Türkiye'de denizcilik tarihi denilince ilk akla gelen isimlerin başında İstanbul Üniversitesi Tarih bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İdris Bostan geliyor. Üniversitede hocasının teşvikiyle denizlere dalan Bostan'ın coşkusu zamanla bir tutkuya dönüşür. Ufku üç tarafı denizlerle kaplı Türkiye'yi aşarak Venedik'te, İtalya'da seyr ü sefere çıkar, yeni belgelerin, farklı bakışların izini sürer. Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın deyişleriyle Bostan'ın Osmanlı denizciliği üzerine kaleme aldığı araştırmalar ve makaleler çuval dolduracak sayıda. Bu eserleri görünce Osmanlı deniz gücünü ihmal ettiği, denize sırtını çevirdiği gibi sözlerin ne kadar boş olduğunu anlıyorsunuz. En son 'Adriyatik'te Korsanlık' (Timaş Yayınları) adlı kitabını geçtiğimiz günlerde sulara bırakan İdris Bostan'ın dilinden düşmeyen ve her gittiği yerde yıllardır dillendirdiği bir arzusu var: Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezî deniz üssü Haliç'teki Tersâne-i Âmire'de, bir İstanbul Denizcilik Müzesi'nin kurulması.

İdris Bostan, "Denizciliğe çok önem veren bir Osmanlı'nın şanına uygun bir denizcilik müzemiz yok." derken durgun bir deniz gibi. Ama içindeki med cezirler bu müzenin kurulması için ne denli çabaladığını ele veriyor. 2010 Avrupa Kültür Başkenti'ne doğru yola koyulan İstanbul, bütün denizci dünya devletlerinde olduğu gibi bir müzeyi çoktan hak ediyor. İstanbul'da Osmanlı denizciliğini temsil eden çitası yüksek bir müze kurulması gerektiğini söyleyen Bostan, "Haliç'teki Tersâne-i Âmire tarihî süreç içinde pek çok tahribata uğramasına rağmen bugün bu tersaneden günümüze intikal eden hâlâ önemli yapılar ve eserler var. Denizciliğe gösterilen ilgiyi artırmak, genç nesillere deniz sevgisini aşlamak için en uygun ortam, bu mekânlarda tarihî hüviyetine uygun oluşturulacak bir müze ile sağlanabilir." diyor.

2010'DA BİR MÜZE YAPILABİLİRDİ

Her şey bu kadar bulutlu değil tabii. İdris Bostan, Deniz Müsteşarlığı ile birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde İstanbul Denizcilik Müzesi'nin kurulması için bir kurul oluşturulduğunun müjdesini veriyor. Bostan, "Haliç Tersanesi'nde bir müze için 2010'a yetiştirilmek üzere başlanmış olunabilirdi." diyor ve ekliyor: "Ama bir müze kurmak bir senelik, beş senelik bir şey değil. Osmanlı denizciliği bu ölçeğe sığacak kadar küçük değil."

Bostan, Osmanlı'nın denizcilikte teknolojiyi ne kadar yakından takip ettiğini anlatırken Batılı tarihçilerin Osmanlı'ya yanlı bakışına işaret ediyor. Kimi Avrupalı tarihçilerin ise biraz daha 'vicdanlı' davranarak Osmanlı kaynaklarına ulaşmadan yazılan Akdeniz tarih kitaplarının eksik

kalacağını söylediğini hatırlatan Bostan, şu sıralar Akdeniz tarihçiliğinin Osmanlı ayağını talebeleriyle birlikte tamamlamaya çalışıyor.

Kâtip Çelebi Yılı aceleye geldi

"Çoğu şeyi aceleye getirdiğimiz gibi 2009 Katip Çelebi Yılı da aceleye geldi. O insanlar bu basitliği hak etmiyorlar. Ya işimizi doğru yapmalıyız ya da yapmayı beklemeliyiz, en azından onları karartmamış oluruz. Deniz Müsteşarlığı olarak Kâtip Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr adlı eserini yayımladık. Vefa borcunu biz biraz ödemiş olduk. Lakin bunlar yeterli değil. Batı'da çok önceleri tanınmış Kâtip Çelebi adına bir enstitü kurulmalı, filmler yapılmalı."